

De Heraut

VAN DE

Gerreformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 23 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de gesubscribeerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, tevens stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE, Abonnementen en Advertenties aan de ADRESLISTPLAATSE van De Heraut, Warmoesstraat 106, Amsterdam.
Insendingen die later dan Dinsdag vóór middernacht te 12 ure worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 31 Maart 1889. N°. 588

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau, Warmoesstraat 106, te Amsterdam.
Advertenties: van 1 tot 6 regels 60 Cent; voor elke regel meer 15 Cent.
Aanvragen en vermelding van liefsdegen en Verlangingen 10 Ct. per regel.

Over het graf.

ZONDAGSAFDEELING XXII.

I.

Deze Jesus, die van u op-
genomen is in den hemel, zal
alzo komen gelijkwie hij
heen naar den hemel hebt
zien heenvaren.
Hand. 1: 9, 10.

Met de 22ste Zondagsafdeeling komt de Catechismus aan de laatste twee Geloofsartikelen toe, die luiden: „Ik geloof de Wederopstanding des vleesches en een Eeuwig leven.“

Bij de uitlegging schakelt de Catechismus hier aanstonds de zaligheid ook der ziel na het sterven in, en dit is uitnemend; mits men maar wel versta en inziet, dat naar het oorspronkelijk bedoelde der Twaalf Geloofsartikelen, niet de zaligheid der ziel na den dood, maar uitsluitend de Wederopstanding des vleesches wordt bedoeld. Immers over de zaligheid der ziel is reeds gehandeld in de leer der Kerk. Die kerk is de vergadering dergenen, die ten eeuwig leven verkoren zijn, en van die kerk beleeft Gods kind, dat hij een lid is en eeuwig zal blijven.

Voor een afzonderlijk geloofsartikel om nu nogmaals te bevestigen, dat de ziel na den dood voortbestaat, en ook bij dit voortbestaan, terstond na den dood in de verkiezing der genade Gods besloten blijft, is uit dien hoofde in deze Apostolische Geloofsbelijdenis geen plaats. Reeds het artikel over de „Vergeving der zonden“ liep uit in het oordeel. En het is niet naar het oogenblik van uwe sterfing, maar naar den grooten en doorlochtigen dag van de Wederkomst des Heeren, dat dit voorlaatste geloofsartikel u verplaatst.

Dit uitgangspunt worde hier scherp vastgehouden. Niet alsof onze Catechismus ten onrechte ook de zaligheid der ziel hier inschiet. Waarom zou men ook deze hier niet retrospectief mogen bespreken? Ook hierbij toch zijn er tal van vragen, waarop de Heilige Schrift ons niet alle antwoord onthield, en die geleidelijk in verband met de Wederkomst des Heeren kunnen te berde komen.

Maar het uitgangspunt voor dit artikel moet in die Wederkomst zelve genomen. Daarbij was de belijdenis van den Zoon blijven staan, toen het heette: „Van waar hij wederkomen zal om te oordeelen de levenden en de dooden“. En toen is daarop wel de belijdenis van den Heiligen Geest en de Kerk en de in haar helevende Vergeving der zonden gevolgd, maar toch altoos in dien zin, dat in die Kerk het werk van Christus zou openbaar worden; en nu ten slotte zou worden beleden, hoe dit werk afspie.

Het is de verhoogde Heiland, die den Heiligen Geest heeft uitgestort; het is de verhoogde Heiland, die zijn kerk in stand houdt; het is de verhoogde Heiland, die de vergeving der zonden als vrucht van zijn rantsone geldende maakt bij den Vader; en zoo ook is het de verhoogde Heiland, van wien eens de Wederopstanding des

vleesches en de ingang in de eeuwige heerlijkheid zal uitgaan. Duidelijk toch schrijft de heilige apostel ook de Wederopstanding des vleesches aan den Christus toe, waar hij in Fil. 3: 21 schrijft: „Onze wandel is in de hemelen, waaruit wij ook den Zaligmaker verwachten, namelijk den Heere Jesus Christus, die ons vernederd lichaam veranderen zal, opdat het gelijkvormig worde aan zijn verheerlijkt lichaam, naar de werking der kracht, waardoor hij ook alle dingen aan zichzelf kan onderwerpen.“

Op den voorgrond sta hier dus dat het gewichtig stuk, hetwelk in dit slot onzer XII artikelen wordt beleden, nog steeds voorwerp onzer hope blijft; dat het er nog niet is; dat de vervulling ervan nog niet kwam; dat ook wij te dezen opzichte nog onder de profetie leven; en dat eerst aan het einde der eeuwen de volheid kan ingaan.

Natuurlijk, hoe verder we komen, des te meer krimpt de profetie in en te rijker wordt de vervulling. Dat ligt in den aard van elk proces. In het Paradijs was het nog alles profetie wat de Heere van het zaad der vrouw sprak. Onder Israëls bedeeft was reeds veel geloofd en geopenbaard, wat Adam en Noach nog dierf. Reeds een deel profetie was vervuld. Maar toch het groote middelpunt van alle profetie, de komst van den Christus tot deze aarde toefde nog. Het reeds vervulde deel was voor Israël dus klein, het nog te vervullen deel onmetelijk groot. Voor ons, die in de bedeeft des Nieuwen Testaments leven, staat dit nu weer anders. Voor ons ligt de Vleeschwording, ligt Golgotha, ligt de Opstanding van Christus reeds achter ons. Dat machtig deel der profetie ging dus in vervulling en hield op voor ons nog profetie te zijn. Maar toen Jesus stierf op Golgotha en straks opvoer van den Olijberg, was daarom lang nog niet heel de profetie vervuld. Ze was zeer ingekrompen, doordien een telkens grooter deel van haar eif naar dat der vervulling overschoot. Maar niettemin begon er toen een nieuwe worsteling, een nieuwe gisting, een nieuw levensproces, welke ontwikkeling en eindloop er nog niet was en dus nog in de profetie school. Een profetie die vooral het boek der Openbaringen van Johannes, als sluitboek van de Heilige Schrift, ons zoo klaarlijk voorlegt. Sinds verliepen weer achttien, straks negentien eeuwen, en het spreekt wel vanzelf, dat ook in deze negentien eeuwen weer heel wat profetie in vervulling ging en een breed stuk, dat voor een Polycarpus, een Augustinus, een Thomas à Kempis nog in windseleien lei, allengs door de historie ontrold is, en ophield profetie te zijn. Doch hoe-verte wij ook in onzen tijd het einde der dingen mogen genaderd zijn, toch is het einde van den weg er nog niet. Nog een eind weegs ligt voor ons open. Dat verdere stuk van den weg en hetgeen op het eind van dien weg ons heidt, blijft dus ook nu nog profetie, die voor ons eikel in de belofte hangt, en eerst de groote en doorlochtige dag des Heeren zal ons dat einde aller dingen in vervulling doen gaan.

Men gaat dus teil, zoo men van de profetie spreekt als een afgesloten terrein, dat wel voor Israël als profetie bestond, maar niet meer als profetie voor ons zou bestaan.

Integendeel, heel de Schrift wijst ons niet slechts achterwaarts naar het Paradijs en Golgotha, maar ook voorwaarts naar de Parousie en het rijk van eeuwige glorie. In de wezenlijke profetie, onder de onvervulde belofte leven ook wij nog.

Vraagt men waar deze nog niet vervulde profetie dan geboekt staat, dan wijzen we in de eerste plaats op het boek der Openbaringen; maar ook vooral op hetgeen al de heilige apostelen omtrent de toekomstende dingen te boek stelden; en niet minder naar wat de Heiland, in zijn redenen over de einduitkomst van den strijd tusschen Licht en Duisternis geprofeteerd heeft. Ja, zelfs daar mogen we nog volstrekt niet staan blijven. Tot in het Oud Verbond moesten we terug. Want schier niet één profetie kunt ge openstaan, of zijn vergezichten reiken verre over Golgotha en den Olijberg heen. Schier alle profeteeren u niet alleen van den lijdenden Messias in smaadheden, maar evenzeer en schier nog sterker van den Koninklijken Vorst die in zijn glorie komen zal.

Zij kennen niet maar een David, die als een ree op de bergen vliedt, maar ook een David die zegevierend Jeruzalem binnentrekt, en een Salomo, die in het rijk van vrede en gerechtigheid met vorstelijken luister schittert.

De Gemeente des levenden Gods mag dus niet alleen bij Bethlehem en Golgotha leven, als ging de profetie dier toekomst heen. Niet aan. Doet ze dit, dan begaat ze dezelfde fout, waaraan Israël zich schuldig maakte, toen het wel het morgenrooi en het reukwerk op Zion aanstak, maar in den Messias die komen zou niet inleefte, en dies, toen hij kwam, voor zijn majesteit geen oog had. Neen, we mogen geen vrede hebben met den smaad die nog steeds den Naam des Heeren achtervolgt, met de verwerping en heuning van Jesus' naam door negen tienden van de kinderen der menschen. Heel deze Schepping is Godes. Zijns moet ook de glorie van deze Schepping wezen. En even smadelijk als deze wereld eens den Zoon van God uitwierp, even majestueus moet eenmaal op deze zelfde wereld zijn luister geopenbaard en gehuldigd worden.

Istaleven in de Toekomst des Heeren is daarom voor de kerk des Heeren plicht. Een geloof dat hier geen behoefte aan kent, is niet kerkegeend; is te zeer uitsluitend bedacht op eigen zielezaligheid; en mist het ware oog voor wat den Christus toekomt en eens uit deze wereld rijpen moet. Vandaar dat toen de kerk deze belijdenis van de Toekomst des Heeren maar al te zeer vergat, allerlei sekten aan de buitenwacht zijn opgetreden, om eenzijdig die Toekomst op den voorgrond te schuiven, en in apocalyptische dweprij heil te zoeken. Reeds de enkele herinnering aan de „Heiligen der laatste dagen“ zegt hier genoeg van, en opmerkelijk is het, hoe bijna alle later opgekomen sekten, tot die der Mormonen inkluis, altoos den mond over de Wederkomst des Heeren vol hebben.

Dit toont, dat er bij de belijdenis van deze Wederkomst des Heeren eene klip ligt, die de rechtzinnige kerk heeft te mijden, en de historische kerk toont ons duidelijk genoeg waarin deze klip bestaat. Het zien namelijk op de Wederkomst des

Heeren brengt de verleiding met zich, om zich aan den strijd van het heden te onttrekken. In tweeërlei opzicht komt dit voor. Bij sommige akten in dien zin, dat ze den strijd tusschen vleesch en geest te bang vinden, en om zich aan dien harden strijd te onttrekken, zich alvast indroomen in een toekomst die er nog niet is, en daaraan een vrijbrief ontleenen tot allerlei in-schikkelijkheid voor het vleesch. Men weet wat de Wederdoopers in Munster, wat de Naaktkloppers in Amsterdam, wat nog in deze eeuw soortgelijke sekten in Brazilië, wat in Zuid-Afrika de „Heiligen der laatste dagen“ bedreven. Doch ook bij andere ketterische richtingen, die wel verre van het vleesch in te willigen veel meer in ascetische strengheid het lichaam tot onderwerping brengen, doet zich toch een verwant verschijnsel voor. Zij namelijk ontzien niet den strijd tegen het vleesch, maar deinken wel terug voor den strijd met de geleerden, de aanzienlijken, de edelen, de veelszins rechtschapen tegenstanders van den Christus, die in het filosofenkleed tot hen uitgaan.

Tegen deze mannen op het gebied van kerk en staat en maatschappij te strijden vinden ze pijnlijk. Ze leven zoo gaarne met hen op goeden voet. Ze stellen zelfs prijs op hun omgang en vriendschap. Ze zijn ierisch jegens hen gezind, onverschillig of ze hen op kerkelijk of wetenschappelijk gebied zien optreden. En overmits nu de werkelijkheid van het heden hen nopen zou met deze edelen van ons geslacht te breken, en zich zoo allerlei onoverwinnelijkheid als gevolg van die breuke op den hals te halen, trekken ze zich liever in de Apocalypsie terug, richten aller oog op de wederkomst des Heeren, en boeien de dwepende zielen en nieuwsgierigen van geest, niet allerlei bijzonderheid over de dingen die komen zullen.

Ook die nieuwsgierigheid speelt daarbij een hoofdrol. Het ligt in onze menschenlijke natuur, dat wij, o, zoo gaarne de profetie misbruiken zouden als een middel om onze weergierigheid te bevredigen. Het liefst hadden wij een profetie, die tot in de kleinste details, tot met jaar en dag en uur ons in staat stelde, om te voorzien wat er straks gebeuren zou. Een soort profetie in den geest der heidense waarzeggerij. Zoo is echter de profetie des Heeren niet. De echte goddelijke profetie biedt vergezichten, die u een algemeen besef, een algemeen indruk geven van wat komen zal, maar in grilligen, wisselenden, dioramatischen vorm, zoodat al de bijzonderheden er wel in schillen, maar dat ge eerst van achteren, als de profetie vervuld werd, er de bijzonderheden met vasten blik in kunt weervinden. Altoos naar den stelregel, dat de profetie ons gegeven is, opdat, als het zal geschied zijn, heel de kerk bekennen moge, dat de Heere het alzo gesproken heeft.

Hiermee echter niet tevreden, doen thans vele dixer sekten, wat oudtijds de rabbijnen deden, en pogen kleine bijzonderheden te voorspellen, en uit allerlei detail-trekken in de profetie nauwkeurige berekeningen af te leiden omtrent hetgeen te gebeuren staat. En of de Schrift nu al nog zoo duidelijk zegt, dat de Zoon des menschen komen zal, als een dief in den

nacht, dat hielp alles niet; en keer op keer heeft men gewaand het jaar van den ondergang der wereld zoo vast en stellig te kunnen uittrekken, dat er bij duizenden waren, die hun goed verkochten en hun geld opmaakten, denkende: Straks heb ik er toch niet meer aan. Het Chiliaisme bewandelde steeds denzelfden weg en was er evenzeer steeds op uit, om allerlei speciale voorspellingen in de Schrift te vinden, en zulks tegen de vasten zetregel van alle echte profetie in. En zoo zijn er dan ook al weer kringen, waarin men over den grond der zaligheid heenglijdt en nauwelijks meer ernst maakt met de zuivere belijdenis der rechtvaardigmaking, maar waarin men alle gesprek schier rusteloos loopen laat over tal van vragen rakende de toekomst, waarop toch geen kind des menschen antwoorden kan.

Ons zeggen, dat de kerk des Heeren meer dan dusver in de wederkomst des Heeren heeft in te leven, vatte men dus vooral niet op in den zin, als gaven we daardoor eenigen prikkel of eenige aanmoediging aan deze ongezone en in den grond ongeestelijke Apocalypsie. Neen, staande in de rijke, heerlijke genieting van wat ons in Bethlehem en Golgotha is toegebracht, heeft de kerk Gods thans op elk gebied den harden strijd te strijden, die juist door Golgotha feller dan ooit tusschen hen die den Zoon kussen en die anderen die zijn kroon in het stof neerwerpen, ontbrand is. En zoo daarbij het heerlijk vergezicht van de Toekomst des Heeren voor ons ontsloten is, dan wierd ons dit gegund, niet om als rabbijnen op jaren en uren en detail-trekken te sussen, maar om midden in den strijd des levens, juist voor dien strijd beziel te worden door de zegepraal die aanbreekt; in dien strijd gesterkt en gestaafd te worden door de zekerheid van den eindtriomf; en onder dien strijd, als we struikelen en vallen, den zoeten troost in te drinken, dat de laatste overwinning toch aan Christus en zijn volk blijft.

Maar in dien zin dringen we dan ook met onze Geloofsbelijdenis zeer sterk op dit in eere herstellen van de verwachting van 's Heeren toekomst aan.

En dit is noodig. Verreweg de meeste Christenen toch, denken niet veel verder dan hun eigen dood. Dát boezemt hun belangstelling in, hoe het in die ontsietende ure voor hen gaan zal. Hoe als het lichaam koud wordt en verstijft, en straks een prooi der ontbinding en der graven wordt, de ziel afgescheiden van dat lichaam, dan toch voort kan leven, en wat in dat komend leven haar lot zal zijn. En hebben ze nu eenmaal grond om te mogen hopen, dat dan ook hun lot met de gezaligden zal zijn, nu, dan vragen ze ook niet verder. Dit is hun reeds genoeg en te over. En dan denken ze zich na den dood een gelijkmatig, rusteloos duren voortbestaan, waarin hun ziel bij Jesus is, — en verder vragen ze niet.

En dit nu juist moet bestreden, omdat het wortelt in geestelijke zelfucht; in, als we zoo zeggen mogen, een hemelsch egoïsme, dat zich verder om de eere Gods en den afloop der dingen niet bekommert. Mocht dit zoo van Christuswege, dan zou ons in de Heilige Schrift ook verder niets geopenbaard, over niets gesproken,

en ongebonden jongelingen, van welke De Dier een was. Nauwelijks op reis, namen de jongelieden de kaarten, en onder het spelen vloekten en raadden zij, den naam des Heeren op vreeselijke wijze lasterende. Calvijn hoorde dit, maar hield het niet uit.

Hij trad op de vloekenden toe en bestrafte hen, ze dreigende met de wrake Gods, indien zij voortgingen. Smaadredenen der roekeloozen waren het antwoord, dat de ernstige bestraffer en gezant des Heeren kreeg. Alleen Ludovicus zweeg, en het was duidelijk, dat hij uit overtuiging zweeg. Calvijn merkte dit op, maar deed voorhands, of hij niets zag.

Eenigen tijd daarna vond hij hem alleen in het schip. Hij sprak hem aan en zelde: „Ik zie, edele jongeling! iets goeds in u, hetgeen mij hope op uwe zaligheid geeft. Gij schijnt mij te braaf toe, om langer onder zulke goddeloozen te verkeer.“

De Dier kreeg een luisterend oor, ja, antwoordde den Hervormer in het Latijn. Het eene woord lokte het andere uit. Alras vernam onze Ludovicus de waarheid Gods naar de Schriften, waaruit Calvijn hem onderwees en de Heilige Geest werkte in zijn ziel door tot zaligheid. Tusschen beide mannen ontstond vriendschap en De Dier was zoo aan Calvijn verkleefd, dat hij aan zijne ouders schreef, dat hij hem en zijne leer nooit zou verlaten, al moest hij er allerlei vervolgingen voor ondergaan.

De laatste jaren zijns levens bracht hij te Brussel door, waar zijn zoon Daniel predikant was, totdat de stad aan Parma en de Spanjaarden overging. Voor dien tijd was Ludovicus reeds gestorven.

Korten tijd na zijn dood werd zijn zoon gewaar-schuwd, dat de Jezuïeten voornemens waren het lijk des vaders op te delven en aan een galg te hangen. Daniel haastte zich toen, met behulp van den Jezuïet, die den

raadsdag zijner geestverwanten verraden had, het lijk zijns vaders op te graven en voor een tijd te verbergen.

Sterfbed eens vromen.

De kleinzoon des bovengenoemden Ludovicus de Dier, mede Ludovicus geheten, was een groot kenner der Oostersche talen. Prins Maurits wenschte hem in de plaats van Uittenhogaardt als hofprediker. Dit sloeg hij af, omdat hij zich nog te jong voelde voor zoo hooge taak. „Immers“, zoo zelde hijzelf tot den Prins, „zou ik ten hove aan mijn geweten willen voldoen en vrijmoedig bestraffen: eene vrijheid, die men ten hove ongaarne zou verdragen, waarom zouk een post beter een man van jaren dan een propheet (Prins Maurits was op een dorp onder zijn gehoor) paste.“ De Prins preeste deze zedigheid en voorzichtigheid en beruste in de afwijzing. Later werd hem een hoog-leeraarszetel aangeboden bij de pas gestichte Hoogeschool van Utrecht, maar de regenten en de kerkeraad van Leiden, waar hij toen predikant en regent van het Fransche College was, wilden hem niet loslaten. Toen hij nauwelijks 52 jaren oud was, wierp de Heere hem op zijn laatste krankheid. Leydekker verhaalt hier van, dat hij op het ziekbed niet deed dan op Gods Woord denken, daarvan spraken en het nog toelichten. Hij troostte zijn bedroefde vrouw met hetgeen men vindt in Exod. 22: 22: „Gij zult geene weduwe noch wees (hij liet vier kinderen achter) beledigen.“ Hij vermaande zijne kinderen, dat zij naar het voorbeeld huns vaders, grootvaders en overgrootvaders zouden leven en wandelen; hij betuigde, dat hem de dood zoo verschrikkelijk niet voorkwam, als men wel voorgaf. Zijn laatste gebed was: „Ik dank U, mijn God! dat Gij mij van der jeugd af de waarheid geleerd hebt,

welke ik ook heilig, en in een goed geweten, naar mijn geringe krachten, uwen volke heb gepredikt. Welke door Papisten, Socianen, Arminianen en Mennonieten wel gelasterd wordt, maar echter altijd blijven zal de eenige weg ten leven, en altijd, onder al het woelen en woeden der vijanden, het hoofd wel zal opsteken en zegeprelen, zoodat er nooit belijders en martelaars voor dezelve ontbreken zullen.“ Zoo ontsiep hij zacht in den Heere.

Een vervolgde.

In de dagen van Frans I en zijne opvolgers woedde de vervolging tegen de Gerreformeerden op de vreeselijkste wijze. Meer dan één martelaar stierf op het schavot. Andere belijders vluchtten. Onder deren was Buisson, een vernaard sijnscilder, die tevens een meester was in het glazen. Vrouw en kinderen had hij reeds naar Engeland voortgezonden, toen hij nog naar eene gelegenheid zocht om te ontkomen. Wetende, dat er nauw op de vluchtelingen toezien werd, legde hij een pleister op zijn eene oog en maakte zich een houten beed. Dus uitgemonteerd, kwam hij aan de poort der stad, waaruit hij vluchten wilde. De schuldwachter kreeg echter achterdocht en zelde tot hem, dat men zich zoo wel kon uitmonteren, om hem te verschalken. Hierop antwoordde hij stoutelijk: „En gij, zijt gij niet een handvol gezenhoofd gediend?“ De schuldwachter liet hem op dit zeggen doorgaan, zoodat Buisson kon ontsnappen.

DE GAAY FORTMAN.